

МОН УКРАЇНИ
УМАНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
(УНУ)

ЗАТВЕРДЖУЮ
Голова предметної комісії УНУ
Олена ЯРОШИНСЬКА
2026

ПРОГРАМА

**додакового вступного випробування для конкурсного відбору на
навчання для здобуття ступеня доктора філософії
зі спеціальності Н4 «Лісове господарство»**

Голова предметної комісії

(підпис)

Володимир ШЛАПАК

Укладачі: д. с.-г. н., професор Володимир ШЛАПАК (гарант освітньої програми); к. б. н., доцент Світлана КУРКА; к. с.-г. н., доцент Ірина ІВАЩЕНКО; к. с.-г. н., доцент Сергій КОВАЛЬ.

Схвалено науково-методичною комісією факультету біоресурсів і природокористування (протокол № 5 від 01 травня 2026 р.).

Схвалено вченою радою факультету біоресурсів і природокористування (протокол № 6 від 01 травня 2026 р.).

ЗМІСТ

Вступ	4
1. Характеристика змісту програми	5
2. Перелік питань для підготовки до фахового іспиту	6
3. Критерії оцінювання підготовленості вступників	10
4. Список рекомендованої літератури	11

ВСТУП

Програма додаткового вступного випробування призначена для осіб, які вступають до аспірантури Уманського національного університету зі спеціальності Н4 «Лісове господарство» на основі ступеня магістра та освітньо-кваліфікаційного рівня спеціаліста, здобутого за іншою спеціальністю (напрямом підготовки). Програма додаткового вступного випробування відображає загальне коло кваліфікаційних вимог до теоретичних знань претендентів для вступу до аспірантури в обсязі програми рівня вищої освіти бакалавра. Вступ таких осіб можливий за умови успішного проходження додаткових вступних випробувань.

Додаткове вступне випробування проводиться у формі співбесіди, має кваліфікаційний характер та передує фаховому вступному випробуванню. Для оцінки загального рівня володіння програмним матеріалом вступнику пропонують чотири питання із нижче наведеного переліку. Основні положення відповіді вступник стисло конспектує письмово на бланку для проведення співбесіди, а потім усно відповідає. За результатами відповіді оцінюється загальний рівень володіння програмним матеріалом і приймається рішення про допуск його до складання вступних фахових випробувань до аспірантури зі спеціальності Н4 «Лісове господарство».

1. ХАРАКТЕРИСТИКА ЗМІСТУ ПРОГРАМИ

Програма визначає перелік питань, обсяг, складові та технологію оцінювання знань абітурієнтів під час вступу на навчання ступеня доктора філософії за спеціальністю Н4 «Лісове господарство».

Мета додаткового вступного випробування полягає у комплексній перевірці знань абітурієнтів, отриманих ними в результаті вивчення дисциплін та оцінці відповідності цих знань вимогам до навчання за ступенем доктор філософії на спеціальність Н4 «Лісове господарство» та допуск до проходження конкурсу.

Додаткове вступне випробування проводиться в усній формі, у підготовленій для проведення фахового іспиту аудиторії.

Наведений перелік питань, які виносяться на вступне випробування дасть можливість вступнику систематизувати свої знання та допоможе зорієнтуватися, на які питання треба звернути увагу при підготовці до вступного випробування.

Перелік рекомендованої літератури сприятиме у пошуку у підборі джерел підготовки для вступного випробування.

2. ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ДЛЯ ПІДГОТОВКИ ДО ДОДАТКОВИХ ВСТУПНИХ ВИПРОБУВАНЬ

1. Лісовий фонд – основний об'єкт здійснення природоохоронної діяльності та організації лісогосподарського виробництва.
2. Лісовий фонд та характеристики земель лісового фонду.
3. Основні характеристики і показники лісового фонду щодо його кількості та якості.
4. Поняття про стратегію і тактику господарювання в лісах.
5. Принцип безперервного і невиснажливого лісокористування - основа сталого розвитку у лісогосподарському виробництві.
6. Основні підходи до нарощення та використання екологічного потенціалу лісів.
7. Лісова типологія як наукова основа ведення лісового господарства.
8. Лісовідновлення і лісорозведення.
9. Догляд за лісовими культурами та за природним поновленням.
10. Доглядове рубання, його види та головні завдання.
11. Необхідність проведення та види санітарно-оздоровчих заходів в лісах.
12. Головне рубання, його види та способи проведення.
13. Реконструкція насаджень та переформування одновікових деревостанів у різновікові.
14. Лісові ресурси і шляхи їх раціонального використання.
15. Функціональний поділ лісів за екологічним і соціальноекономічним значенням.
16. Екологічний потенціал лісів та особливості його обліку і нарощення.
17. Право користування лісами державної, комунальної та приватної власності.
18. Ознайомлення з матеріалами лісовпорядкування.
19. Завдання та призначення державного лісового кадастру.
20. Ознайомлення з документацією та порядком ведення державного лісового кадастру.
21. Основні принципи та вимоги до проектування і створення лісових культур.
22. Природне поновлення як засіб природного відновлення лісів.
23. Лісотипологічна класифікація та її застосування при веденні лісового господарства.
24. Комплексне проектування лісогосподарських заходів.
25. Заходи щодо підвищення продуктивності, поліпшення якісного стану та породного складу лісів та збереження біорізноманіття в них.
26. Що ви розумієте під лісовим господарством, а що під лісогосподарським виробництвом?
27. Опишіть ліс як найпотужнішу рослинну систему на Землі.
28. Дайте поняття лісового фонду. Що до нього належить, а що не належить?
29. Якими ресурсами може забезпечувати ліс? Наведіть приклади поділу лісових ресурсів.
30. Роль лісу у стабілізації навколишнього природного середовища. Які

- основні корисності лісу можете описати?
31. Що таке деревинні та недеревинні лісові ресурси?
 32. Поділ лісового фонду за природними та адміністративними одиницями.
 33. Яким чином проводиться облік лісового фонду?
 34. Що означає здійснювати природоохоронну діяльність в лісах під час ведення лісового господарства?
 35. Як організовується і яка структура лісогосподарського виробництва?
 36. Назвіть основні характеристики і показники лісового фонду щодо його кількості і якості.
 37. Яка найменша адміністративна (таксаційна) одиниця відносно якої проектуються лісогосподарські заходи?
 38. Що таке лісогосподарські заходи та основна мета їх проведення.
 39. Поділ лісового фонду за екологічним та соціально-екологічним значенням.
 40. Які тактичні підходи ви можете назвати під час ведення лісового господарства?
 41. В чому полягає принцип безперервного та невиснажливого лісокористування?
 42. Як запроваджуються вимоги сталого розвитку у лісогосподарське виробництво.
 43. Назвіть основні підходи до нарощення та використання екологічного потенціалу лісів.
 44. Дайте визначення поняття лісогосподарського циклу і опишіть основні його етапи.
 45. Що таке лісонасіннева база і для чого вона створюється?
 46. Розкажіть про доглядове рубання і яка його роль у формуванні лісових насаджень.
 47. Рубки головного користування, головне рубання – завершуючий етап лісогосподарського циклу при вирощуванні одновікових деревостанів.
 48. Лісорозсадницька справа.
 49. Вирощування сіянців і саджанців для створення лісових культур та декоративного озеленення.
 50. Опишіть лісогосподарське виробництво: від насінини до головного рубання.
 51. Поняття про лісову типологію як наукову основу для проектування та здійснення лісогосподарських заходів.
 52. Дайте визначення поняття «типу умов місцезростання», «типу лісу» і «типу деревостану».
 53. Едафічна сітка та її використання.
 54. Якими шляхами запроваджується лісова типологія у лісогосподарське виробництво?
 55. Опишіть сутність понять «лісовідновлення» і «лісорозведення».
 56. Найголовніші способи лісовідновлення (три).
 57. Назвіть та опишіть два найголовніші способи лісорозведення.
 58. Агротехнічні заходи при догляді за лісовими культурами.
 59. Агротехнічні заходи при підготовці ґрунту для створення лісових

культур.

60. Опишіть інвентаризацію лісокультурних об'єктів.
61. Дайте коротку характеристику всіх видів рубань, пов'язаних з веденням лісового господарства, з формуванням майбутніх деревостанів.
62. Види та основні завдання оглядового рубання (освітлення, прочищення, проріджування, прохідне рубання).
63. Природне поновлення як засіб природного відновлення лісів.
64. Поняття про лісовпорядкування, його зміст та ведення.
65. Які основні документи є результатом лісовпорядкування?
66. Комплексне проектування лісогосподарських заходів.
67. Лісові ресурси і шляхи їх раціонального використання як відновних ресурсів.
68. Поняття про таксацію окремого дерева.
69. Таксація деревного стовбура.
70. Таксація крони дерева.
71. Визначення об'єму стовбура за сумою об'ємів відрубків.
72. Поняття про пошкодження лісових насаджень.
73. Які чинники викликають пошкодження лісових насаджень?
74. Що означає організація лісогосподарського виробництва?
75. Загальні поняття доглядового рубання, основна мета і завдання. Перерахуйте види доглядового рубання і дайте їх короткий опис.
76. Розкажіть про мету і завдання освітлення: коли його призначають, як обліковують вирубану кубомасу?
77. Лісівниче завдання прочищення, відведення його в насадження та облік заготовленої продукції.
78. Завдання прорідження, особливості відводу площ та облік заготовленої продукції.
79. Прохідне рубання, коли і для чого його проводять.
80. Відведення площ під прохідне рубання та облік заготовленої продукції.
81. Приріст і відпад як два протилежні і взаємопов'язані процеси формування деревостанів.
82. Поняття про низовий, верховий та комбінований методи вирубки дерев під час оглядового рубання.
83. Чому освітлення та прочищення бажано проводити у літню пору року?
84. Виникнення необхідності проведення санітарно-оздоровчих заходів.
85. Назвіть і коротко охарактеризуйте основні види санітарно-оздоровчих рубань.
86. Очистка лісу від захаращеності (ліквідація захаращеності).
87. Як проводиться відведення та облік заготовленої продукції під час здійснення різних видів санітарно-оздоровчих заходів?
88. Що таке моніторинг і яка мета його здійснення?
89. Лісова сертифікація, яку мету вона переслідує для покращення ведення лісового господарства?
90. Чому проектування і здійснення лісогосподарських заходів має бути комплексним?
91. Які підходи, критерії, показники можете назвати для оцінки

- екологічного потенціалу лісів?
92. Основні вимоги до проектування лісових культур.
 93. Що таке головне рубання?
 94. Назвіть основні види головного рубання.
 95. Від яких факторів, умов, характеристик насаджень тощо проводяться вибіркові рубання під час головного користування?
 96. Коли можна проводити суцільні рубання під час головного користування?
 97. Яким чином сприяють поступові рубання головного користування лісовідновленню?
 98. Як проводиться відведення ділянок під головне користування? Яка форма обліку заготовленої продукції передбачена?
 99. Чи регламентується площа суцільних рубань під час головного користування?
 100. Що розуміють під реконструкцією насаджень? Як можна поліпшити якісний стан насаджень?
 101. З якою метою проводяться реконструктивні рубки і які насадження призначають для їх проведення?
 102. Якими заходами можна підвищити продуктивність лісових насаджень? Завдання та зміст проекту лісових культур.
 103. Заходи щодо поліпшення породного складу деревостанів.
 104. Що таке корінні деревостани? Опишіть як можуть появлятися в лісовому фонді похідні деревостани.
 105. Географія розповсюдження лісів в Україні.
 106. Поняття про вертикальну поясність лісів і як вона проявляється в нашій області.
 107. Поняття про природно-заповідний фонд і його об'єкти.
 108. Які способи реконструктивних рубань можете назвати і описати?
 109. Догляди за створеними лісовими культурами. Опишіть їх по роках.
 110. Що таке лісовпорядкування?
 111. Які роботи під час нього виконуються і для якої мети?
 112. Що ви розумієте під інвентаризацією лісового фонду?
 113. Розкажіть про диференціацію за розмірами дерев в деревостанах.
 114. Які заходи боротьби з шкідниками і хворобами лісу можливі за певних умов, а які проводяться в дійсності?
 115. Які шляхи запровадження засад стійкого (сталого) розвитку в лісогосподарське виробництво?
 116. Перерахуйте найголовніші складові лісогосподарського циклу.
 117. Що таке товарність деревостанів?
 118. Що означає організувати ведення лісового господарства?
 119. Недеревинні ресурси лісу та особливості їх використання.
 120. Як поділяється (на які категорії) лісовий фонд в залежності від його екологічного та соціально-економічного значення?

3. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ПІДГОТОВЛЕНОСТІ ВСТУПНИКІВ

Додаткове вступне випробування має кваліфікаційний характер та передує іспиту з іноземної мови та фаховому вступному випробуванню. Додаткове вступне випробування оцінюється за двобальною шкалою - склав/не склав. Для успішного складання додаткового вступного випробування і допуску до фахового вступного випробування вступник повинен продемонструвати розуміння основних положень питань програми та правильно відповісти не менш, як на 2 питання. У випадку, якщо вступник не склав додаткове вступне випробування, він не допускається до складання фахового вступного випробування та вступного іспиту з іноземної мови і втрачає право брати участь у конкурсному відборі.

4. СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Основна література

- 1 Гордієнко М. І. Лісові культури: Підручник / М. І. Гордієнко, М. М. Гузь, Ю. М. Дебринюк, В. М. Маурер. Львів : Камула, 2005. 608 с.
- 2 Маурер В.М. Декоративне розсадництво з основами насінництва: [Навч. посіб.]. К.: Видавництво, 2006. 270 с.
- 3 Лаптев О. О. Інтродукція та акліматизація рослин з основами озеленення : [Навч. посіб.] / О.О. Лаптев. - К.: Фітосоціоцентр, 2001. 127 с.
- 4 Свириденко В.Є. Лісівництво: [Підручник] / Свириденко В.Є., Бабіч О.Г., Киричок Л.С. / За ред. В.Є. Свириденка. - К.: Арістей, 2004. 544 с.
- 5 Бондаренко В.Д. Мисливствознавство: [Навч. посіб.] / В.Д. Бондаренко, І.В. Делеган, К.А. Татаринів та ін. / відп. ред. В.Д.Бондаренко. К.: РНМК ВО, 1993. - 200 с.
- 6 Пилипенко О.І. Лісові меліорації : [Підручник] / О.І. Пилипенко, В.Ю. Юхновський, С.М. Дударець, В.М. Малюга / За ред. Ю. Юхновського. К.: Аграрна освіта, 2010. 282 с.
- 7 Юхновський В.Ю. Агролісомеліорація: [Підручник] / В.Ю. Юхновський, С.М. Дударець, В.М. Малюга / За ред. В.Ю. Юхновського. К.: Кондор-Видавництво, 2012. 372 с.
- 8 Миронюк В. В., Свинчук В. А., Білоус А. М., Василишин Р. Д. Лісова таксація : навчальний посібник. К.: НУБіП України. 2019. 220 с.
- 9 Гром М. М. Лісова таксація : підручник. 2-ге вид., випр. і доп. Львів: РВВ НЛТУ України, 2007. 416 с.

Додаткова література

1. Пилипенко О.І. Системи захисту ґрунтів від ерозії: [Підручник] / О.І. Пилипенко, В.Ю. Юхновський, М.М. Ведмідь. - К.: Златояр, 2004. 436 с.
2. Роговський С.В. Агролісомеліорація практикум: [Навч. посіб.] / С.В. Роговський, І.Д. Василенко, В.М. Черняк, В.М. Хрик, В.Ю. Юхновський / За ред. В.Ю. Юхновського. К.: Фітосоціоцентр, 2011. 292 с.
3. Юхновський В.Ю. Гідротехнічні меліорації лісових земель : [Підручник] / В.Ю. Юхновський, Б.І. Конаков, С.М. Дударець, В.М. Малюга. / За ред. В.Ю. Юхновського. - К.: Кондор-Видавництво, 2014. 374 с.
4. Злобін Ю.А. Основи екології. К.: «Лібра», 1998. 248 с.
5. Калінін М. І. Лісові культури і захисне лісорозведення. Львів: Світ, 1994. 296 с
6. Миронюк В. В., Свинчук В. А. Лісова таксація : конспект лекцій. К.: НУБіП України. 2016. 104 с.